ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΓΡΑΜΜΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

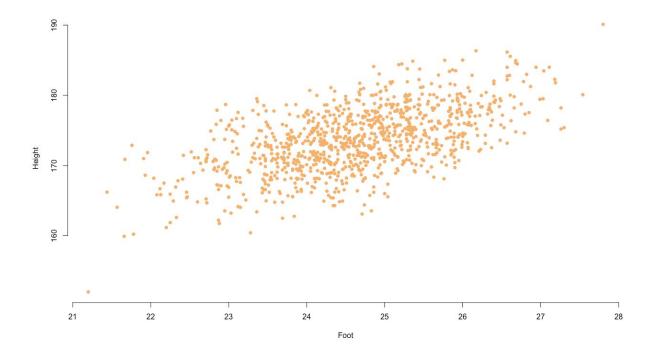
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ #1

Ο στόχος μας είναι να μελετήσουμε τη σχέση του συνολικού ύψους ενός ανθρώπου με το μήκος των ποδιών του¹ σε ένα δείγμα κατοίκων της Ινδίας.

1. Αρχικά θα **εισάγουμε τα δεδομένα** στην R και στη συνέχεια θα σχεδιάσουμε ένα **διάγραμμα διασποράς** των δύο μεταβλητών που μας ενδιαφέρουν.

```
#Load data
india_foot_height <- read.table("india_foot_height.dat")
names(india_foot_height)[1:2] <- c("Foot", "Height")
attach(india_foot_height)

#Plot data
plot(Foot, Height, pch = 16, bty = "n", col = "#f6b26b")</pre>
```


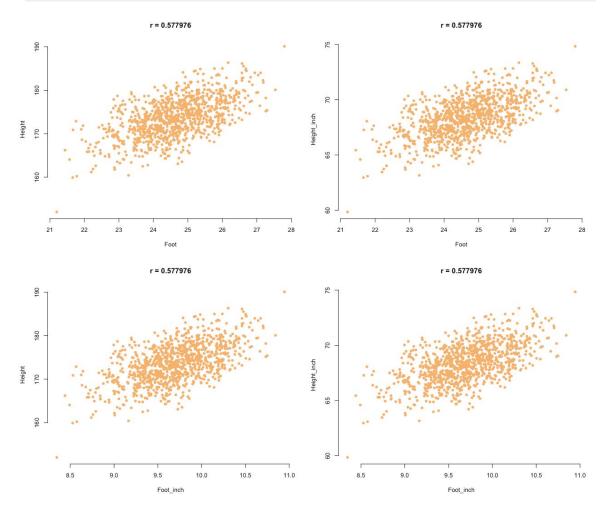
- i. Τα σημεία στο γράφημα αναπαριστούν όλα τα ζεύγη τιμών των μεταβλητών μας (δηλαδή για κάθε τιμή της μεταβλητής Foot, ποια τιμή της μεταβλητής Height αντιστοιχεί στα δεδομένα του δείγματός μας).
- ii. Στο γράφημα παρατηρούμε μια θετική γραμμική σχέση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές (δηλαδή όσο μεγαλύτερη η τιμή της μεταβλητής Foot, τόσο μεγαλύτερη αναμένουμε να είναι η τιμή της μεταβλητής Height).

¹ Τουλάχιστον αυτή είναι η δική μου ερμηνεία της μεταβλητής foot των δεδομένων.

- 2. Η παρατηρούμενη σχέση στο παραπάνω γράφημα καθώς και ο αντίστοιχος δειγματικός συντελεστής γραμμικής συσχέτισης των δύο μεταβλητών:
  - i. Δεν εξαρτάται από τις μονάδες μέτρησης των δύο μεταβλητών. Αυτό μπορούμε να το επιβεβαιώσουμε μετατρέποντας τα δεδομένα μας σε άλλες μονάδες μέτρησης και σχεδιάζοντας τα αντίστοιχα διαγράμματα διασποράς.

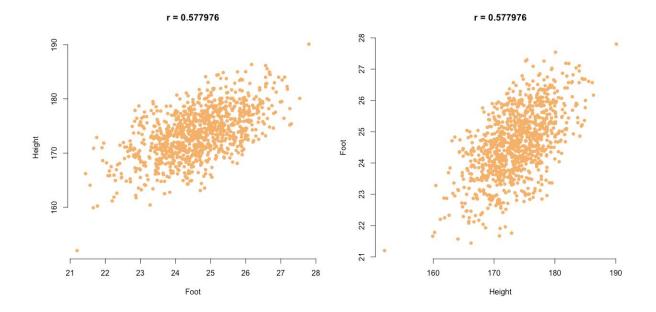
```
#Convert cm to inch
india_foot_height$Foot_inch <- Foot * 0.393701
india_foot_height$Height_inch <- Height * 0.393701

#Plot and compare all possible combinations of units
par(mfrow=c(2,2), pch = 16, bty = "n", col = "#f6b26b")
plot(Foot, Height, main = paste("r =", round(cor(Foot, Height), 6)))
plot(Foot, Height_inch, main = paste("r =", round(cor(Foot, Height_inch), 6)))
plot(Foot_inch, Height, main = paste("r =", round(cor(Foot_inch, Height), 6)))
plot(Foot_inch, Height_inch, main = paste("r =", round(cor(Foot_inch, Height_inch), 6)))</pre>
```


ii. Δεν αλλάζει αν αντιστρέψουμε το γράφημα, δηλαδή ποια μεταβλητή έχουμε στον κάθετο (ορίζουμε ως εξαρτημένη) και ποια στον οριζόντιο άξονα (ορίζουμε ως ανεξάρτητη). Μπορούμε να το επιβεβαιώσουμε με τα παρακάτω γραφήματα.

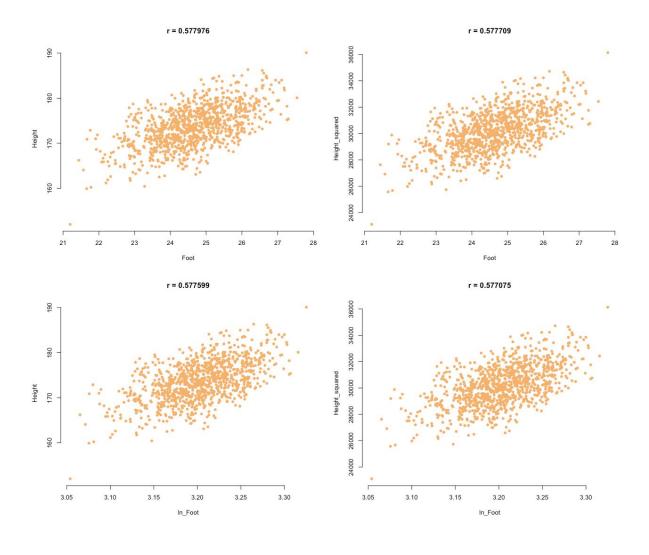
```
#Invert axes of scatterplot and compare r
par(mfrow=c(1,2), pch = 16, bty = "n", col = "#f6b26b")
plot(Foot, Height, main = paste("r =", round(cor(Foot, Height), 6)))
plot(Height, Foot, main = paste("r =", round(cor(Height, Foot), 6)))
```


iii. Μεταβάλλεται αν μετασχηματίσουμε μη-γραμμικά μία ή και τις δύο μεταβλητές. Αν για παράδειγμα υψώσουμε στο τετράγωνο τις τιμές του Height ή πάρουμε τον φυσικό λογάριθμο των τιμών του Foot, τότε ο αντίστοιχος συντελεστής γραμμικής συσχέτισης θα αλλάξει, όπως μπορούμε να επιβεβαιώσουμε παρακάτω².

```
#Convert foot to ln(foot) and height to height^2
india_foot_height$ln_Foot <- log(Foot)
india_foot_height$Height_squared <- Height^2

#Plot and compare all combinations of non-linear transformations
par(mfrow=c(2,2), pch = 16, bty = "n", col = "#f6b26b")
plot(Foot, Height, main = paste("r =", round(cor(Foot, Height), 6)))
plot(Foot, Height_squared, main = paste("r =", round(cor(Foot, Height_squared), 6)))
plot(ln_Foot, Height, main = paste("r =", round(cor(ln_Foot, Height), 6)))
plot(ln_Foot, Height_squared, main = paste("r =", round(cor(ln_Foot, Height_squared), 6)))</pre>
```


 $^{^2}$ Παρόλο που στα διαγράμματα, λόγω της ελάχιστης μεταβολής του r σε αυτούς τους μη-γραμμικούς μετασχηματισμούς, δεν παρατηρούμε κάποια οφθαλμοφανή αλλαγή στη συσχέτιση των δύο μεταβλητών.

3. Υπολογίζουμε τον **δειγματικό συντελεστή γραμμικής συσχέτισης** του Pearson (**r**) για τις δύο μεταβλητές μας, και **ελέγχουμε τη στατιστική του σημαντικότητα**.

```
#Calculate r and evaluate its statistical significance
cor.test(Foot, Height)

Pearson's product-moment correlation
data: Foot and Height
t = 22.598, df = 1018, p-value < 2.2e-16
alternative hypothesis: true correlation is not equal to 0
95 percent confidence interval:
    0.5355953    0.6174523
sample estimates:
    cor
    0.5779759</pre>
```

- i. Η τιμή του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης του Pearson στο δείγμα μας είναι 0.5779759.
- ii. Η τιμή αυτή υποδεικνύει πως υπάρχει μια θετική γραμμική συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές **Foot** και **Height**.
- iii. Πραγματοποιήθηκε δίπλευρος έλεγχος t για τις παρακάτω εναλλακτικές υποθέσεις:
  - **H**₀: $\rho = 0$
  - H₁: ρ≠ 0

Όπου $\mathbf{\rho}$ είναι η πραγματική ($\pi\lambda\eta\thetaυ\sigma\mu\alpha\kappa\eta$) τιμή του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης του Pearson.

- iv. Τα αποτελέσματα του ελέγχου, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, μας οδηγούν στην απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης, δηλαδή έχουμε ισχυρές ενδείξεις πως υπάρχει γραμμική συσχέτιση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές στον πληθυσμό.
  - a. Η πιθανότητα (p-value) λήψης ενός αποτελέσματος ίσου ή περισσότερο ακραίου από το παρατηρούμενο στο συγκεκριμένο δείγμα, κάτω από την παραδοχή της H₀, υπολογίζεται στο 2.2×10⁻¹⁶, σημαντικά μικρότερη από το 0.05 του επιπέδου στατιστικής σημαντικότητας του ελέγχου. Άρα μπορούμε να απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση.
  - **b.** Εκτιμούμε επίσης, με βεβαιότητα 95%, πως το διάστημα εμπιστοσύνης [0.5355953, 0.6174523] περιέχει την πραγματική τιμή της παραμέτρου ρ. Άρα, αφού η τιμή ελέγχου βρίσκεται εκτός αυτού του διαστήματος, μπορούμε να απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση.

